

Poslušný lid bydlící ve stanech

Základ kázání: Jeremjáš 35

1. čtení: 2. Korintským 5:1-10

I.

Milí bratři, milé sestry,

v těchto dnech společně pročitáme proroctví Jeremjášovo. Proto jsem pro naše dnešní novoroční bohoslužby vybral z proroka Jeremjáše oddíl, který nás správně nasměruje do nového kalendářního roku.

Bůh posílá proroka Jeremjáše do domu Rekábejců. Kdo to jsou Rekábejci? Možná vás napadne, že to je nějaký judský či obecně izraelský rod. Chyba lávky! Rekábejci nejsou „čistokrevní“ Izraelci. Jsou to původem Kénijci, potomci Mojžíšova tchána Jitra. (Sd 1:16; 4:11) To byl ten midjánský kněz, jehož dceru Siporu si Mojžíš vzal za manželku, poté co uprchl z Egypta před faraonem. Mojžíš zrovna pásł Jitrova stáda ovcí, když se setkal s Hospodinem na hoře Choréb, kde k němu Bůh mluvil z hořícího keře. Z kénijského lidu stojí dále za zmínku Jáel: Manželka Kénijce Chebera, která stanovým kolíkem přibila k zemi velitele Síseru, úhlavního nepřítele Izraelců. (Sd 4:17-21).

Rekábejci jsou tedy součástí kénijského lidu, který žil uvnitř zaslíbené země spolu s Izraelci už od dob Jozua. Tento rod odvozoval svůj původ od Jónadaba, syna Rekábova, který žil v 2. polovině 9. století. Jónadab se kladně zapsal do historie Božího lidu, protože pomáhal nastupujícímu králi Jéhuovi vyhladit všechny Baalovy proroky, kteří sloužili za dnů zlého krále Achaba. (2Kr 10:15-27). To se ale odehrálo 250 let předtím, než byl prorok Jeremjáš poslán do domu Rekábova.

II.

Hospodin Jeremjášovi nařídil:

- ² *"Jdi do domu Rekábejců, promluv k nim a doved' je do jedné ze síní Hospodinova domu a dej jim pít víno."*

Dost zvláštní příkaz... Je to zkouška od Hospodina. Hospodin chce vyzkoušet tyto Rekábejce, zda se budou držet nařízení svého předka.

A tak Jeremjáš uvede Rekábejce do jedné síně jeruzalémského Chrámu. Postaví před ně kalichy plné vína a nabízí jim, aby se z nich napili. Ale jak to dopadne? Jak na to zareagují?

- ⁶ *Ale oni odmítli: "Nebudeme pít víno, neboť náš otec Jónadab, syn Rekábův, nám přikázal: »Nebudete nikdy pít víno ani vy ani vaši synové! ⁷ Domy nestavějte, semeno nerozsívejte a vinice nevyšazujte, nic vám nebude patřit. Budete po všechny své dny přebývat ve stanech a tak budete žít po mnohé dny na této zemi, v níž jste jen hosté.«*

Bratři a sestry, tito Rekábejci se nakonec nenapili toho dobrého moku. Ne snad z přesvědčení, že alkohol škodí lidskému mozku. Ne snad proto, že by měli slabý žaludek. Ne snad proto, že by se styděli pít víno v Božím domě. Ne snad ze strachu, že to víno bude nekvalitní.

Nic z toho... Oni se drželi 250 let starého nařízení, které jim vydal jejich praotec Jónadab... Je to stejné, jako byste se vy drželi konkrétních nařízení a příkazů vašich praotců, kteří zde v Javorníku žili v době vydání Tolerančního patentu. Taková doba uplynula od toho, co Jónadab zavázal svou rodinu nepít víno, nesázet vinice, neosívat pole, nežít v kamenných domech, nic moc nevlastnit. Ale jen žít kočovným životem ve stanech – a to v zemi, kde jsou jen hosté.

To stojí za zamyšlení: Jak je ta naše doba úplně odlišná?! Co platilo včera, dnes je jinak. Co platí dnes, zítra platit nebude. Někdy jsme proti těmto rychlým změnám odolní... To dobré, co jsme zdědili od našich předků, se snažíme držet. Někdy ale podléháme mnohým novotám a příliš rychle odhazujeme staré dobré způsoby života jako přežitě, zastaralé, nemoderní, nepotřebné. Je potřeba to vyažovat!

Ale aby nám to neuniklo... Jónadab svým potomkům nepředal jen příkazy. On jim předal i otcovské požehnání. Nebo zaslíbení, chcete-li: *Když se budete držet mých příkazů, pak budete dlouho žít v zemi, ve které jste hosté.* A oni se toho drželi, protože chtěli žít dlouho v zemi zaslíbené. Což se nakonec stalo!

Hospodin sám se na konci kapitoly zavázal:

- *Protože jste byli poslušni příkazu svého otce Jónadaba, zachovávali jste všechny jeho příkazy a konali jste přesně to, co vám přikázal, ¹⁹ proto Hospodin zástupů, Bůh Izraele, praví toto: Z rodu Jónadaba, syna Rekábova, nebude vyhlazen ten, kdo by stál v mých službách po všechny dny.*

A když se Judejci kvůli své neposlušnosti ocitli v babylonském zajetí a pak se po mnoha letech z Boží milosti vraceli do země zaslíbené, Rekábejci tam byli! Nehemjáš je uvádí mezi těmi, kteří znovu budovali jeruzalémské hradby. (viz Neh 3:14)

III.

To je nevídané! Taková poslušnost vůči rodinné tradici zahanbuje. Nejen že Rekábejci tehdy Jeremjášovi vyjmenovali příkazy jejich praotce... Nejen že je po těch 250 letech dobře znali... (Vždyť mluvíme o generaci, která nepsala ani nečetla knihy. A o technice, kterou běžně používáme my, se jim ani nesnilo.) Oni příkazy svého otce stále poslouchali! Žili podle nich. Rekábejci dále říkají Jeremjášovi na vysvětlenou:

- ⁸ *Uposlechli jsme svého otce Jónadaba, syna Rekábova, ve všem, co nám přikázal, takže nepijeme víno po všechny své dny ani my ani naše ženy ani naši synové ani naše dcery, ⁹ nestavíme domy, abychom v nich bydleli, nemáme vinice ani pole a nesejeme. ¹⁰ Přebýváme ve stanech. Uposlechli jsme. Konáme přesně to, co nám přikázal náš otec Jónadab.*

To je síla, bratři a sestry! To je poslušnost! Ano, hlavním tématem tohoto příběhu je skutečně poslušnost. Ale protože tomuto textu nasloucháme ve zvláštní čas, na prahu nového kalendářního roku, zkusme z té odpovědi Rekábejců vymačkat přece jen o trochu víc šťávy. Jistě, po včerejší noci a vůbec po Vánocích plných oslav, dobrého jídla a pití je podnětné slyšet, že Rekábejci nepili víno... Ale nás spíš může oslovit jejich celkový přístup k životu. Oni neměli domy, neměli vinice, neměli pole. Nevlastnili ty běžné statky, bez kterých se my neobejdeme. A to určitě neznamená, že vedli zahálčivý život. Byli to pastevci. Pracovali. Byla za nimi vidět jistě veliká fůra práce.

Ale Rekábejci spíš raději žili, než aby něco vlastnili. Jsou dokladem toho, že člověk může prožít smysluplný život – i bez velkého majetku. To myslím pořád potřebujeme slyšet: Že kvalita života se neměří podle toho, co člověk má. Ale podle toho, jaký člověk je. Jak daný člověk žije. Oni, v porovnání s Judejci, neměli nic moc. Ale měli něco, co Judejcům v tu chvíli scházelo: Poslušnost. A Hospodin nechválí Judejce za to, co všechno mají. Naopak Rekábejce vyzdvihuje za to, že jsou poslušní. Dává je za příklad svému lidu. Dává jim je za příklad poslušnosti.

A to je platné i pro nás. Ne, my třeba netrumfneme druhé lidi kolem nás tím, co všechno máme. Ani naše sbory netrumfnou různé jiné organizace v tom, co všechno vlastní. Jakými prostředky disponují, odborně řečeno. Ale to ani není náš úkol. V tomto směru nemáme být napřed. My máme být napřed v tom, jací jsme. V tom, jak žijeme – poslušní vůči Bohu a laskaví vůči lidem kolem nás.

Pán Ježíš přece neřekl: *Mějte víc soli než druzí lidé.* Ale řekl nám:

- ¹³ *Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali. ¹⁴ Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. ¹⁵ A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. ¹⁶ Tak ať svítí světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích. (Mt 5:13-16)*

Takže: *Nejde o to, co máte... Jde o to, jací jste!*

IV.

A s tím souvisí ještě jedna věc. Rekábejci tímto svým životním stylem stále dokládali, že jsou hosty v zemi, ve které už po staletí bydleli. Žili v ní. A chtěli v ní bydlet. Jen se v ní odmítali zabydlet. Odmítali v ní zapustit kořeny. Žili v té zemi, jako by v ní ani nežili.

Bratři a sestry, tady se myslím nejvíce propojuje dnešní text s naší dnešní situací. Stojíme na prahu nového roku. A nikdo z nás nemá ponětí, zda se jeho konce dožije. A to neříkám proto, abych vás vystrašil. Vždyť my přece víme, že v tomto světě se nemáme příliš zabydlovat – jako bychom zde měli být napořád. Kdo jednou zapustil kořeny v Kristu, ten věří, že jeho pravá vlast je někde jinde než zde. A to nás osvobozuje. Tak jako Rekábejci – i my přece víme, že jsme zde na Zemi jen hosty. Jsme tady jen na chvíli. Na krátký čas. Ta pravá vlast a pravá věčnost je u Boha. A tam my spějeme. K němu míříme. Třeba apoštol Pavel to jasně dokládá v mnoha svých dopisech. Z listu Filipským slyšíme jeho programové prohlášení:

- ²⁰ *My však máme občanství v nebesích, odkud očekáváme i Spasitele, Pána Ježíše Krista. ²¹ On promění tělo naší poníženosti v podobu těla své slávy silou, kterou je mocen všechno si podmanit. (Fp 3:20-21)*

A naopak o tomto světě a o jeho pomíjivosti mluví v 1. listu do Korintu:

- ²⁹ *Chci říci, bratři, toto: Lhůta je krátká. Proto ti, kdo mají ženy, ať jsou, jako by je neměli, ³⁰ a kdo pláče, jako by neplakali, a kdo jsou veselí, jako by nebyli, a kdo kupují, jako by nevlastnili, ³¹ a kdo užívají věci tohoto světa, jako by neužívali; neboť podoba tohoto světa pomíjí. (1K 7:29-31)*

Ale Pavlovy verše, které se nejvíce vztahují k dnešnímu oddílu z Jeremjáše, jsme slyšeli v prvním čtení:

- *Víme přece, že bude-li stan našeho pozemského života stržen, čeká nás příbytek od Boha, věčný dům v nebesích, který nebyl zbudován rukama.* ⁶ *Jsme tedy stále plni důvěry, neboť víme, že pokud jsme doma v tomto těle, nejsme doma u Pána -* ⁷ *žijeme přece z víry, ne z toho, co vidíme.* ⁸ *V této důvěře chceme raději odejít z těla a být už doma u Pána.* ⁹ *Proto nám také nadevše záleží na tom, abychom se mu líbili, ať už odcházíme domů nebo zůstáváme v cizině.* (2K 5:1.6-9)

Slyšíte to? Zde na zemi, v tomto těle, jsme jen jako ve stanech. Ale až Bůh tento náš stan strhne, daruje nám věčný příbytek ve svém království. A navíc: Tento náš život – to je přebývání v cizině. Ale jednou, až nás Pán zavolá, půjdeme bydlet do naší pravé vlasti. A to napořád. To nás posiluje ve dnech slabosti. To nám dodává radost ve dnech smutku. A to nás vede k tomu, abychom našeho Pána a Spasitele vděčně poslouchali. Proto: Dokud bydlíme zde, tedy v cizině, chceme se líbit našemu Spasiteli. Toužíme po tom, aby se mu líbil celý náš život.

V.

Dnešní příběh má ovšem ještě svou stinnou stránku, kterou nesmíme opomenout, chceme-li správně vyložit tuto biblickou pasáž. Hospodin zkouší Rekábejce z jednoho prostého důvodu: Kvůli tomu, že jejich poslušnost vůči praotci Jónadabovi je v ostrém kontrastu k neposlušnosti Judejců vůči Hospodinu.

- ¹² *I stalo se slovo Hospodinovo k Jeremjášovi:* ¹³ *"Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Jdi a řekni mužům judským a obyvatelům Jeruzaléma: Což nepřijmete napomenutí a neuposlechnete mých slov? je výrok Hospodinův.* ¹⁴ *Rekábejci plní slova Jónadaba, syna Rekábova, který zakázal svým synům pít víno. Nepijí je až dodnes, protože poslouchají příkaz svého otce. A já jsem k vám mluvil, nepřetržitě jsem mluvil, ale vy jste mě neposlouchali.* ¹⁵ *Posílal jsem k vám všechny své služebníky proroky, nepřetržitě jsem je posílal se slovy: »Obráťte se každý od své zlé cesty, napravte své jednání, nechoďte za jinými bohy, neslužte jim. Budete bydlet v zemi, kterou jsem dal vám i vašim otcům.« Ale nenaklonili jste své ucho a neuposlechli jste mě.*

To je strašné... Rekábejci poslouchají svého praotce víc, než Judejci poslouchají svého Boha. Srovnajme oba „otce“: Jónadaba a Hospodina. Jónadab byl člověk z masa a kostí. Hospodin je všemohoucí Bůh. Jónadab byl omylný člověk. Bůh je svatý a neomylný. Jónadab je dávno mrtvý člověk. Hospodin je živý Bůh. Jónadab je tělesným otcem Rekábejců. Díky němu žijí jeho potomci. Ale náš Bůh je naším tělesným i duchovním Otcem. Díky němu budeme žít věčně! Jónadab jednou, nebo možná vícekrát za svůj život vyslovil svá přikázání – před 250 lety. Ale Hospodin neustále dokola ke svému lidu posílal proroky se svým slovem. Pořád dokola! A přesto zůstal Boží lid zatvrzelý a neposlušný.

Na celou situaci se hodí srdcervoucí slova Hospodina skrze Malachiáše:

- ⁶ *Syn ctí svého otce a služebník svého pána. "Jsem-li Otec, kde je úcta ke mně? Jsem-li Pán, kde je bázeň přede mnou.* (Mal 1:6)

Milí bratři a milé sestry, i to se nám někdy může stát: Že nás svou poslušností zahanbí ti, kteří křesťany nejsou. Napadají mě třeba lékaři bez hranic, kteří úžasným způsobem plní Hippokratovu přísahu v různých koutech světa. Nebo čeští letci za Druhé světové války, kteří bojovali za svou vlast a byli věrní své přísaze Československému státu. Tito lidé neslibovali poslušnost samému Bohu... A přesto nás svou poslušností vůči předběžným institucím mohou strčit do kapsy. Nenechme se zahanbit, bratři a sestry. Hlásíme se ke Kristu, Pánu a Spasiteli, který nám jasně sdělil svá přikázání a zavázal nás poslušností. Buďme proto vůči němu poslušní. Poslouchejme toho, který pro nás nasadil svůj život, abychom směli žít věčně – ukotvení v Bohu.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, na prahu nového roku tě prosíme: Podpoř nás svým Duchem, abychom tě více poslouchali. Abychom tě rádi poslouchali – z vděčnosti za to, co jsi pro nás ty sám učinil. Dej, abychom si vážili všech dnů, které nám zde na zemi ještě daruješ a prožili je co možná nejlépe: Ve tvé blízkosti a nablízku druhým lidem. Amen.*